

MEMORIE

OVER HET GEBRUIK VAN EEN

VERWIJDEREND WERKTUIG

(INSTRUMENT ECARTATIF)

BIJ MOEIJELIJKE BEZWAARLIJKE EN

TEGENNATUURLIJKE VERLOSSINGEN.

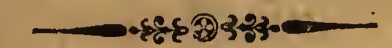
DOOR

P. A. BAETINGS

Geneesheer der 1ste. Klasse, Lidvan de Lelieorde van den Koning van Frankryk.

Uit het Fransch vertaald en met aanmerkingen vermeerderd,

DOOR DEN SCHRIJVER.

TILBURG,
A. VAN DER VOORT EN ZONEN,
1839.

MEMORIE

OVER HET GEBRUIK VAN EEN

VERWIJDEREND WERKTUIG

(INSTRUMENT ECARTATIF)

BIJ MOEIJELIJKE BEZWAARLIJKE EN

TEGENNATUURLIJKE VERLOSSINGEN.

DOOR

P. A. BAETINGS

Geneesheer der 1ste. Klasse, Lidvan de Lelieorde van den Koning van Frankryk.

Uit het Fransch vertaald en met aanmerkingen vermeerderd,

DOOR DEN SCHRIJVER.

TILBURG,
A. VAN DER VOORT EN ZONEN,
1839.

Drie exemplaren zijn afgegeven volgens de wet. De Memoriën, niet door den schrijver geteekend, zullen niet voor echt worden erkend.

AAN

DE ZEER BEROEMDE HOOGESCHOLEN

VAN HET KONINGRIJK DER NEDERLANDEN

EN

AAN DE HEEREN, LEDEN DER PROVINCIALE KOMMISSIE VAN GENEESKUNDIG ONDERZOEK EN TOEVOORZICHT IN DE PROVINCIE NOORD-BRABAND.

WORDT

DIT WERKJE,

ten blijk van hoogachting en van erkentelijkheid voor hetgeen zij tot bevordering der heelkundige wetenschappen in het werk stellen,

OPGEDRAGEN

DOOR

hunnen zeer gehoorzamen dienaar,

P. A. Bastings.

VOORREDE.

Er komen in de verloskunde, zeer dikwijls gevallen voor, welke door vroedmeesters behandeld worden, die geen genoegzame kunde bezitten, om in sommige moeijelijke gevallen, welke zij, in het uitoefenen van hun beroep, ontmoeten, door te tasten, en alzoo oordeelen, dat er geen mogelijkheid bestaat, om eene in arbeid zijnde vrouw, in dergelijke gevallen te kunnen verlossen. Zij laten dus de lijderes, nadat alles beproefd is, wat hunne kunde gedoogde, met de vrucht in het ligchaam, aan eenen aanstaanden dood over, zoo als nog voor eenigen tijd in eene

naburige Provincie heeft plaats gehad. En wie acht dit niet hoogst bedroevend voor de maatschappij en vooral voor zwangere vrouwen, ter wier kennis zulke droevige gevallen komen? Een iegelijk toch kan oordeelen in welke vrees en benaauwdheid dergelijke vrouwen zich moeten bevinden, wanneer zij bedenken en zelfs vermoeden, dat zulks ook haar kan overkomen; en hoeveel nadeel zij gedurende hare zwangerheid daardoor kunnen naar zich slepen; en welke kwade gevolgen daaruit kunnen voortvloeijen.

Ik heb alzoo geoordeeld, dat het tot nut zoude strekken niet alleen van verloskundigen, maar ook van alle zwangere vrouwen, wanneer zij wisten, dat er hoegenaamd geene verlossingen kunnen voorkomen; of zij kunnen alle door de kunstbewerking worden ten uitvoer gebragt, en dat alle vrouwen, die zich in dergelijke gevallen bevinden, kunnen verlost worden. Het is dan, om die reden, dat ik het tegenwoordige werkje in het licht zend.

Een der belangrijkste deelen der heelkundige wetenschappen is ongetwijfeld de verloskunde.

Deze wetenschap is wel door onderscheidene schrijvers, die tevens beroemde heelkunstoefenaren waren, op eene voortreffelijke wijze behandeld; maar de ongelukken, die des niettegenstaande onophoudelijk de menscheid bedroeven, hebben ieder, wien het behoud ter harte gaat van die ongelukkige schepsels, welke door de natuur bestemd zijn, om het menschelijk geslacht voort te brengen, er op doen bedacht zijn, om, door aanhoudende studiën, middelen uit te denken, geschikt, om, zoo veel mogelijk, de haar dreigende gevaren af te wenden.

Onophoudelijk mij met navorschingen ten dien opzigte bezig houdende, ten einde, zooveel mogelijk, voor te komen die heillooze voorvallen, welke, maar al te dikwijls, het gevolg zijn, zoo wel van gebrek aan behoorlijk onderwijs, als van gebrek aan de noodige ervaring, meen ik het eindelijk zoo ver gebragt te hebben, dat ik een werktuig heb uitgevonden, hetwelk dienen kan, om de schaambeenderen, nadat hunne verbinding doorgesneden is, langzamer-

handen buiten gevaar, van een te scheiden zonder dit, zelfs eene halve linie meer dan noodig is, te doen, waardoor, voor en aleer dit werktuig uitgevonden was, zoo vele ongelukken hebben plaats gehad, zoo als blijkt uit de getuigenis van Doctor SIGAULT *te* Parijs, *die nagenoeg de eerste geweest is, welke deze operatie verrigt heeft.*

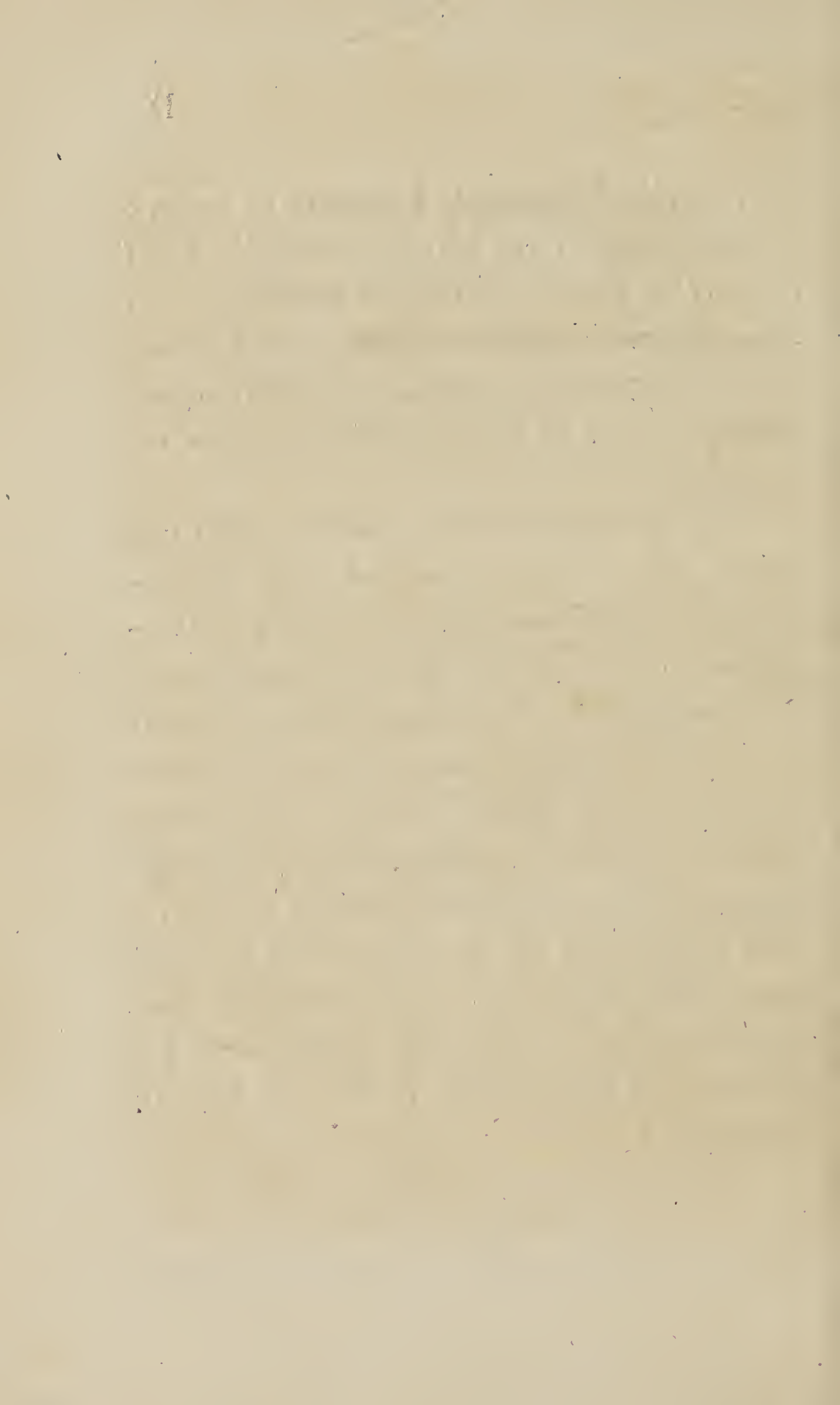
Overtuigd van het goed gevolg, dat het gebruik van mijn werktuig onmisbaar hebben moet, deelde ik de uitvinding daarvan aan onderscheidene mijner kunstgenooten mede.

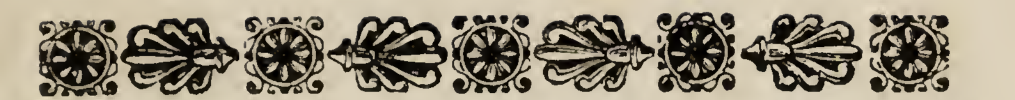
Deze, mijne menschlievendheid en mijne genegenheid, om door alle pogingen tot verligting der lijdende menschheid mede te werken, kennende, hebben mij, sedert eenen geruimen tijd, zoeken over te halen, om mijn werktuig en het onderrigt nopens de wijze om het te gebruiken, door den druk, meer algemeen bekend te maken. Eindelijk, aangemoedigd door de gelukkige gevolgen en door het wel slagen van de schaambeensdoorsnede, die onderscheidene malen, in eene naburige provin-

cie, en wel in de gemeente Burgharen *en andere in* Gelderland, *is ten uitvoer gebragt, zie het Extract du* Journal des Bouches du Rhin, *N°. 1, Samedi 4 Janvier 1812, hierachter medegedeeld, heb ik het besluit opgevat, om mijne ledige oogenblikken ernstig en onophoudelijk daaraan toe te wijden.*

Ik ga er alzoo toe over, om de vrucht van mijnen arbeid aan het publiek mede te deelen, alleen in de hoop, dat zij van eenig nut mogezijn, in het uitoefenen der verloskunde, vooral in moeijelijke en tegennatuurlijke gevallen, wenschende daardoor mede te werken tot het behoud van die ongelukkige vrouwen, welke gevaar loopen, van zonder de hulp der kunst de slagtoffers van onkunde en onhandigheid te worden.

De afbeelding en de beschrijving van het boven bedoelde werktuig vindt men achter deze memorie, en het werktuig zelf, is te bekomen bij den Heer WOLSCHOT *op de* Place de Meir *te* Antwerpen.

MEMORIE.

Niettegenstaande de verloskunde sedert eenigen tijd onophoudelijk groote vorderingen maakt, en er in dit vak een aantal werken uitkomen, kwam het mij voor, dat er, zoo wel ten nutte der menschheid, als ten voordeele van hare beoefenaars, nog veel tot hare bevordering te doen bleef.

Onder die werken, zijn er vele, die met diepe kennis geschreven, tot eene allergeschiktste handleiding in de beoefening dier kunst verstrekken, onder andere die van de beroemde Ambroise Paré Mouriceau, Smellius, Viardel, Peu, Portal, van Deventer, Alphonse le Roi, Amand, de la Motte, Levret, Gardien, Baudelocque, enz. Deze laatste zegt in zijne werken, dat de verloskun-

de geenszins het werk van een enkel mensch zijn kan, maar de medewerking van onderscheidene vereischt; en dit heeft mij aangemoedigd, om ook mijn aandeel te dragen in de schatting, welke die beroemde man allen vrienden der wetenschap schijnt te hebben opgelegd, namelijk, om nuttig te zijn aan hunne medemenschen. In deze vertroostende vooruitzigten heb ik mijne ledige oogenblikken besteed, om mij toe te leggen, op het uitvinden en in gebruik brengen van een instrument, geschikt om langzamerhand de schaambeenderen te verwijderen, nadat de schaambeensdoorsnede had plaats gehad, hetgeen men vóór de uitvinding van dat instrument niet naar behooren konde verrigten; gaande ik nu over tot de opgave der gevallen, waarin ik het doen dezer operatie boven de keizerlijke snede aanraad, even als van het voordeel, dat deze in zekere gevallen, boven de schaambeensdoorsnede heeft, alsmede van de omstandigheden, waarbij ik het gebruik der haken, en het openen der hersenpan en die, waarin ik het nut en de noodzakelijkheid van den forceps aanwijs

VOORDEEL VAN DE SCHAAMBEENSDOORSNEDE BOVEN HET OPENEN DER HERSENPAN, HET GEBRUIK MAKEN VAN HAKEN EN DE KEIZERLIJKE SNEDE.

In de gevallen, waarbij men met zekerheid, de wanstaltigheden der beenderen van het bekken kan ontdekken, en waarvan men wel verzekerd is, dat de kleine diameter van den ingang van het bekken twee duim negen of tien streepen groot is, kunnen er nog binnen in de holte van het bekken mismaaktheden zijn, die men niet wel kan ontdekken, hetgeen echter zeer zeldzaam gebeurt, en ingeval van beklemming, die belet, dat men, door eenig geschikt middel, een instrument tusschen het hoofd van het kind en de beenderen van het bekken inbrengt, verdient de schaambeensdoorsnede, de voorrang boven de opening van de hersenspan, het gebruik van haken en der keizerlijke snede.

De schaambeensdoorsnede is veel eenvoudiger en veel minder pijnlijk dan de keizerlijke snede, omdat men in het eerste geval, slechts de vleeschachtige bekleedsels, op eene lengte van twee duim moet afscheiden, en dat men enkel kleine bloedvaten, die maar weinig bloed kunnen uit

storten, doorsnijdt, terwijl het instrument, dat men tot de doorsnede gebruikt, even min als het instrument, dat de schaambeenderen verwijdt, de baarmoeder of eenig ander deel, aandoet.

Geen van beide kan eenig nadeel toebrengen, ook heeft men noch sterke bloedingen noch de uitstorting van vuile stof te vreezen, welke bijna altijd doodelijk op de ingewanden werken.

Deze kunstbewerking veroorzaakt ook niet aan de vrouwen die herhaalde breuken, welke zoo dikwijls het gevolg van de keizerlijke snede zijn.

NADEELIGE GEVOLGEN, WELKE DE SCHAAMBEENS DOORSNEDE HEBBEN KAN.

De voormelde kunstbewerking kan echter ook hinderpalen ontmoeten.

De menigvuldige ondervinding, die ik zelf er van gehad heb, hebben mij onder anderen doen opmerken, dat de diameter anteroposterieur van het bekken, nadat de doorsnede verrigt was, drie duim besloeg, terwijl de dwarsche diameter vier en een half duim groot was.

De schaambeensdoorsnede volbragt hebbende, en die beenderen vaneen willende scheiden, konde ik die onmogelijk van elkander verwijderen, doordien de kraakbeenige zelfstandigheid, die het regter darmbeen met het heiligbeen verbindt, zoodanig verbeend was, dat men, niettegenstaande alle aangewende pogingen, veel moeite had het te bewegen.

Toen ik te *Parijs* studeerde, verhaalde mij in het jaar 1785 een student in de Medecijnen, dat het hem vergund was geweest, tegenwoordig te zijn bij het doen van eene schaambeensdoorsnede aan eene vrouw in de Rue Ste Honnoré, die, dertig jaren oud zijnde, voor de eerste maal zwanger was.

Zij had eene korte en ineengedrongen gestalte, maar was zeer sterk van ligshaamsbouw.

Nadat de schaambeensdoorsnijding verrigt was, had er zich geen mogelijkheid opgedaan, om de schaambeenderen vaneen te scheiden, waarop de operateur eindelijk de dijen der vrouw met groot geweld vaneen rukte, waardoor er meer dan twintigmaal meer verwijdering kwam, dan er noodig was. Het kind, dat nu dadelijk levend-

ter wereld kwam, was volwassen, van gewone grootte en zwaarte. De nageboorte volgde het kind behoorlijk; maar de moeder kwam den vierden dag na de verlossing te overlijden.

Gezegde student had destijds nog geen genoegzame ervaring in de verloskunde, even min als ik, om zich behoorlijk reden te geven, wat de oorzaak van eenen zoo ongelukkigen uitslag dier kunstbewerking was, welke misschien had kunnen voorkomen en de lijderesse in het leven gespaard worden, indien het later door mij uitgevonden instrument destijds was bekend geweest.

Bijna hetzelfde geval is Doctor Sigault te Parijs overkomen op den persoon van Madame Jolie Collet en meer andere, die aan de gevolgen daarvan overleden zijn.

Op grond van dusdanige ondervinding en waarnemingen, zullen allen, die grondig ervaren zijn in de verloskunde moeten toestemmen, dat het onmogelijk is in alle gevallen de schaambeensdoorsnijding met vrucht en goed gevolg te kunnen ondernemen, zonder dat men gezegd instrument gebruikt. Wie toch weet ons een ander middel

aan te wijzen, 'dat men vroeger gebezigd heeft, wanneer de kraakbeenige zelfstandigheid, die de darmbeenderen met het heiligbeen verbindt, zoodanig verbeend was, dat daardoor de schaambeenderen geene streep van elkander kunnen scheiden, dan alleen het geweld, hetwelk altijd de bedroevendste onheilen naar zich sleept? Om die reden dan durf ik alle geneeskundigen, die de verloskunde uitoefenen, en dergelijke gevallen mogten ontmoeten, gerustelijk aanraden, om hunne toevlugt tot het gezegde instrument te nemen waarvan zij buiten twijfel de beste uitwerkselen zullen ondervinden, zelfs al ware er maar één dezer beenderen in de zamenvoeging van het heilig met het darmbeen verbeend.

In dusdanige omstandigheid toch zal het door mij uitgedachte instrument van groote dienst en ontegenzeggelijk nut zijn voor allen die de schaambeensdoorsnijding verrigten; zeldzaam heeft een dezer hinderpalen plaats, maar in dit geval moet de Operateur bijzonder zorgen, dat het ongenaamde been, hetwelke niet tegelijk met het andere de verwijdering doet, ter hoogte van het

schaambeen, ondersteund worde, ten einde eene gelijke vaneenscheiding te bekomen.

In geval men deze voorzorg niet in acht nam, zoude men een al te groote verwijdering van een dezer beenderen te weeg brengen, terwijl het andere onbewegelijk bleef, en alzoo eenen zeer ongelijken diameter bekomen, hetwelk groote onheilen kan veroorzaken; ook zal men het andere naamelooze been zachtjes ondersteunen.

Het is dus onmogelijk die operatie zonder het voorzegde instrument met goed gevolg te verrigten.

Ik heb de overtuiging daarvan bij eigen ondervinding, want, ingeval de kraakbeenige zelfstandigheid, die de darmbeenderen met het heiligbeen zamenvoegt, verbeend zijn, is het onmogelijk de verwijdering zooveel als noodig is, behoorlijk te doen plaats hebben, zonder de lijderes aan eenen spoedigen dood bloot te stellen.

In dusdanig geval zijn verschillende operateurs verpligt geweest, de schaambeenderen van elkander te scheiden, door de dijen der lijderes aan te vatten, ten einde met geweld de verwijdering te weeg te brengen, en door dit uiterste middel

hebben zij eene groote verscheuring in de kraakbeenige verbinding van het heiligbeen met de darmbeenderen veroorzaakt, want, wanneer men om die vaneenscheiding daar te stellen, zijne toevlugt tot geweld neemt, maakt men soms meer verwijdering dan men noodig heeft, ook kan men in dit geval niet vooraf bepalen, dat men de verwijdering zoo groot, en niet grooter, zal maken dan noodig is, daar echter het instrument naar willekeur kan geopend worden, toont dit bij het verwijderen der schaambeenderen van elkander, van streep tot streep, ja zelfs tot op eene halve streep, de verwijdering aan.

Naar deeze strepen nu kan de deskundige naauwkeurig weten, hoe ver de schaambeenderen verwijderd zijn, en tegelijker tijd veronderstellen hoever de kraakbeenige verbinding van het heiligbeen met de darmbeenderen zich losgelaten heeft.

In dergelijke gevallen, raad ik, zoodra, na het verrigten der schaambeensdoorsnijding deze beenderen zich eenigzins verwijderen, en het kind zich vervolgens met het hoofd voordoet, dat men beproeve of men de verlossing door middel der tang kan te

weeg brengen , wel in acht nemende, dat de ongenaamde beenderen, na de schaambeensdoorsnijding , niet meer onbewegelijk zijn , want zij zijn dan nog slechts met het heiligbeen vereenigd. Kan men alsdan de lepels van de tang tusschen het hoofd van het kind en de beenderen van het bekken inbrengen , om de verlossing te voleindigen , dan beveel ik inzonderheid aan , dat men door eene bekwame hand de ongenaamde beenderen , ter hoogte van het schaambeen , doet ondersteunen , omdat het geweld, dat men met dit instrument doet , zoo als somtijds in zeer moeijelijke verlossingen plaats heeft , nadeelige gevolgen zoude kunnen naar zich slepen, alsmede om altijd en zoo veel mogelijk de losscheuring van de kraakbeenige verbinding tusschen het heilig been en de darmbeenderen te voorkomen. In geval er echter onmogelijkheid bestaat , om de tang naar wensch naar binnen te brengen, ten einde het kind te kunnen vatten , dan gebruike men volgender wijze het werktuig , waarvan ik de uitvinder ben.

Men neemt het werktuig in de hand , terwijl het digt toe is , alsdan brengt men het zeer

zachtjes tusschen de schaambeenderen, alsnu vat de Operateur het bovenste gedeelte van het werktuig aan, doet het van een helper ondersteunen, hierop draait de Operateur met de schroef van het instrument de uiteinden in den beginne maar eene streep van elkander. Dit verrigt zijnde neemt de Operateur weder de tang, beproeft, daarmede op voorschreven wijze het hoofd van het kind te vatten, dit nog niet gelukkende, draait men het instrument nog eene streep van elkander, alsdan neemt men weder, op gemelde wijze de proef met de tang, en zoo gaat men van streep tot streep voort, tot men de noodige wijdte heeft, om het kind, het zij door middel der tang, of met de hand, ter wereld te kunnen brengen, door dusdanig te handelen behoeft men geene halve streep meer verwijdering te veroorzaken, dan men noodig heeft, en voorkomt ook meest alle kwade gevolgen, die bij dergelijke gevallen kunnen plaats hebben.

Als het kind zich met het hoofd voordoet, zal men nimmer beproeven, om dit naar de hoogte te brengen teneinde daardoor het kind te keeren, en

het met de voeten te verlossen, zoo als verscheidene verloskundigen dit, na de bovengemelde operatie, beproefd hebben. Daaruit toch zijn niet zelden kwade gevolgen voortgevloeid, zoodat de operatie, in plaats van gelukkig te slagen, niet dan noodlottig was, want als de diameter van het bekken, geen behoorlijke wijdte heeft, om er een volwassen kind door te kunnen brengen, is het zeer moeilijk op die wijze, een levend kind ter wereld te brengen, terwijl men bovendien de lijderes in het grootste gevaar brengt.

Hier zal het naar ik meen, de gelegenheid zijn, van te doen opmerken, dat alle degenen die vóór dat het door mij uitgevonden werktuig bekend was door de schaambeensdoorsnijding verlossingen hebben volbagt, nooit een instrument gekend hebben, dat de verwijdering van de beenderen op eene doelmatige wijze konde bewerken.

Uit hoofde dat ik hier van overtuigd ben, meen ik iets nuttigs voor de kunst en tevens voor de menschheid te doen met mijne uitvinding en mijn werk openlijk bekend te maken, hopende dat daaruit eenig nut, voor het menschelijk geslacht

zal voortvloeijen, en dat alle verloskundigen, die zich in de verpligting vinden van de gezegde kunstbewerking te doen, daardoor volkomen zullen overtuigd worden, dat zij door het gebruik van dit werktuig zeker zullen slagen.

In het jaar 1819, heb ik gezegd werktuig, met de memorie, destijds in het fransch geschreven, toegezonden aan den Hooggeleerden Heer VAN SOLINGEN, Hoogleeraar aan de hoogeschool te Leuven, die daar van mededeeling deed, aan den Heer Doctor J. F. VAN MAANEN, Referendaris van de 1st. Klasse voor de zaken der geneeskunde, bij het departement van Binnelandsche zaken, Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, enz enz hetwelk ten gevolge had, dat gemelde heer VAN MAANEN mij mondelings daarover veel lof heeft toegezwaaid terwijl de heer VAN SOLINGEN mij daarover onderscheidene brieven geschreven heeft, waarin ik aangewakkerd werd, om die, voor de maatschappij zoo nuttige, kundigheden, zooveel mogelijk in het ligt te brengen, en te verbreiden

AANMERKING.

Er zijn in der tijd zeer vele geneeskundigen geweest, die tegen Doctor SIGAULT geschreven hebben, alzoo deze de eerste was, die de schaambeensdoorsnede met Doctor ALPHONSE LE ROI, te *Parijs*, met goed gevolg verrigt heeft, waardoor Doctor SIGAULT van de faculteit te *Parijs*, is bekroond geworden, met twee honderd gouden penningen te zijner eere vervaardigd en honderd ter eere van Doctor ALPHONSE LE ROI, met dit opschrift: *en* ALPHONS LE ROI *heeft hem bijgestaan.*

Eene onwederlegbare proef daarvan is, die vrouw, welke SIGAULT, in het bijzijn van ALPHONSE LE ROI, de eerste keer, met goed gevolg opereerde toch had tot vijfmalen achtereen de droevige verbreking harer kinderen door de beroemde heeren LEVRET en BAUDELOCQUE, destijds bekend voor de vermaardste mannen in de verloskunde van geheel EUROPA, doorgestaan. Indien Doctor SIGAULT, het door mij uitgevonden werktuig gekend had dan was het ook mogelijk dat

hij in alle diergelijke kunstbewerkingen geslaagd, vele vrouwen het leven gespaard, en hij altijd bekroond gebleven ware. Daar ik nu de oorzaak van dit tegenschrijven alleen daarin meen te vinden, dat het door mij uitgedachte instrument, en de wijze, hoe men het moet gebruiken, destijds nog niet bekend was, komt mij het thans onwederlegbaar voor, dat die doorsnijding, indien zij behoorlijk en met kennis van zake word gedaan even nuttig als noodzakelijk is, want, wanneer men, alvorens gezegd werktuig bekend was, eenige hinderpalen ontmoette, veroorzaakte die kunstbewerking altijd groote vrees, doordien men geen behoorlijk middel aan de hand had, om haar met vrucht te kunnen ondernemen, hetwelk dan ook menig slagoffer naar het graf gesleept heeft; zoodat men somwijlen uit vrees niet eens daartoe overging, in gevallen, waarin men zelfs geen het minste instrument zou hebben noodig gehad, daar het kind, zonder eenige bewerking, dadelijk als de operatie gedaan was, zoude zijn ter wereld gekomen.

Bij voorbeeld, wanneer het hoofd van het kind zoodanig tusschen de beenderen van het bekken geklemd zit, dat het onmogelijk zij eenig instrument behoorlijk tusschen het hoofd en die beenderen in te brengen, welk ander besluit zou men dan kunnen nemen, dan alleen de schaambeensdoorsnijding te verrigten, aangezien het gebeuren kon, dat het kind, eenige minuten, nadat de operatie verrigt is, ter wereld kome?

Er zijn zelfs gevallen van beklemming, waarin de verlossing dadelijk volgt, nadat de diameter van het bekken slechts twee strepen vergroot is. Welk voordeel heeft dan het menschelijk geslacht niet van dusdanige behandeling, waarbij de moeder aan geen gevaar wordt blootgesteld, en waarbij het kind, indien het adem haalt, levend ter wereld komt, terwijl er, in geval men die behandeling niet opvolgt, om het kind te kunnen redden, voor de lijderes niets overblijft, dan zich aan het eenige, en droevige hulpmiddel, de keizerlijkesnede te onderwerpen.

VOORDEEL VAN HET OPENEN DER HERSENPAN EN HET GEBRUIK DER HAKEN.

Alle geneeskundigen kennen de overgroote zwarigheden, die deze operatie de moeder kan veroorzaken, en men weet tevens, dat de opening der hersenpan en het gedruik der haken nimmer op een levendig kind mogen ondernomen worden, slechts in geval het kind dood is, zoude ik, om de moeder van alle gevaar te bevrijden, tot de opening van de herschenpan en het gebruik der haken overgaan.

Ingeval men dus van den dood van het kind verzekerd is, en dat men de hersenpan of eenig ander gedeelte van het kind kan aanraken. om het te kunnen verbreken, hetzij met de hand, of met de haken of met eenig ander voegzaam werktuig, en op die wijze de lijderes verlossen, alsmede wanneer men genoegzaam verzekerd is, dat de diameters van het bekken groot genoeg zijn, om de verbreking van het kind te kunnen ondernemen, zonder de moeder in gevaar te brengen, zou ik de verbreking de voorkeur geven, en de keizerlijkesnede vermijden.

VOORDEEL DER KEIZERLIJKE SNEDE

Het is algemeen bekend, dat men de schaambeensdoorsnijding nimmer aanwendt, ingeval van zwangerheid buiten de baarmoeder, [*graritas extra uterina*,] het zij die plaats hebbe in de trompetten van Falopius [*tubæ falopianæ*,] hetzij in de eijerstokken, [*ovaria*,] of in de buikholte, [*cavitas abdominalis*,] hetzij die vergezeld ga van andere ongevallen, die den hals der baarmoeder mogten treffen, en bij deskundigen genoegzaam bekend zijn. (*)

(*) Het is dienstig hier op te merken, dat de ouden alle de kunstbewerkingen aan de onderbuik, om er de vrucht uit te halen, *Sectio Cesarea* [keizerlijke snede] en *Gastrotomie* [buiksnijding] noemden, die operatiën kunnen dus met regt onderscheiden worden, naar de deelen, waar de vrucht plaats genomen heeft.

De Heer Gardien stelt voor de zwangerheid in de trompetten *Gastro-tubotomie* [buikstrompetten-snijding] te noemen. Ik stel voor die der eijerstokken *Gastro-ovotomie* [buiksijerstoksnijding] te heeten.

Wanneer de diameters van het bekken zoodanig vernaauwd zijn, dat men door de schaambeensdoorsnijding geene genoegzame verwijdering zoude kunnen te weeg brengen, om het kind, hetzij door middel van het door mij uitgevonden werktuig, of anderzins, den doortogt te kunnen verschaffen, zoude ik nooit de schaambeensdoorsnijding aanraden, uithoofde van de groote verscheuring, waaraan onvermijdelijk de kraakbeenige verbinding der darmbeenderen met het heiligbeen zoude blootstaan, en uit vrees van andere toevallen, die van nadeelig gevolg voor de lijderes zoude kunnen zijn. In dusdanig geval zou ik niet aarzelen de voorkeur aan de keizerlijkesnede te geven.

VOORDEEL DER TANG

In het begin van eene beklemming, moet men niet te spoedig zijn, om tot de schaambeensdoorsnede over te gaan, want zeer dikwijls gebeurt het, dat men, als het hoofd van het kind tusschen de beenderen van het bekken zeer sterk geklemd zit, oordeelt, dat men later de lepels van de tang, zal kunnen inbrengen tusschen het hoofd van het kind en de beenderen van het bekken, en alsdan zal de

aanwending der tang, van een gewenscht gevolg zijn, zoo als mij in onderscheidene gevallen door de ondervinding bewezen is, en onderanderen in het volgende.

In het jaar 1811 werd ik geroepen in de gemeente *Hoogstraten*, arrondissement *Turnhout*, departement der *Twee Nethen*, thans Provincie *Antwerpen*, ten einde de vrouw van zekeren VAN DER MUEREN te verlossen, die mij verklaarde, dat zij in den tijd van 10 jaren van vijf doode kinderen verlost was. Onderzoek doende na de oorzaak van eenen zoo droevigen uitslag, verhaalde die vrouw mij, dat haar vroedmeester telkens het kind had omgekeerd, ten einde de verlossing bij de voeten te doen; dat hij bijna elke reis verpligt was geweest het kind in onderscheidene stukken te verbreken, terwijl zij mij zeide, dat zij, na deze verlossingen, bijna altijd eene doodelijke en langdurige ziekte gehad had. Ik heb daarop de gezegde vrouw met onderscheidene bekkenmeters [*pelvimetres*] en zelfs met mijne vingers gemeten. Ik veronderstelde dat de diameter *antero-posterieur* drie duim een of twee streep lang was en dat de dwarsche diameter bijna de natuurlijke grootte had.

Ik heb deze vrouw met de tang verlost, zij verklaarde, dat zij door middel van deze bewerking, weinig had uitgestaan, in vergelijking van hetgene zij bij hare vorige verlossingen geleden had, en den vierden dag na hare verlossing, vond ik haar bij het vuur zitten, bezig met haar kind te bakeren; zij herstelde en begaf zich ten gewonelijken tijd, even als bij eene natuurlijke verlossing, ter kerk.

In het begin van Januarij 1814, is gemelde vrouw, weder in het kinderbed gekomen, en werd toen bediend van onderscheidene vroedmeesters van die Provincie, maar ongelukkig is zij onder deze laatste verlossing bezweken, zoodat deze ongelukkige vrouw zes malen, dusdanige droevige gevallen gehad heeft. Ik bevond mij destijds, als Chirurgijn Majoor en Chef der Fransche Militaire Hospitalen in de geblokkeerde stad Maastricht.

Ten einde de waarheid van het hier voor verhaalde te bewijzen, heb ik noodig geoordeeld, het afschrift van een getuigschrift, hetwelk de Maire dier gemeente mij heeft doen toekomen, hier te laten volgen.

De Maire der gemeente Hoogstraten, *arrondissement* Turnhout, *departement der* Twee Netthen (*thans provincie* Antwerpen) *verklaart, dat de Heer* Pieter Antonie Baetings, *geboren te* Mechelen, *thans gehuisvest in de gemeente* Meerle *kanton* Hoogstraten, *den vierden dezer*, Maria Theresia Laurijsen, *huisvrouw van* Cornelis van der Mueren, *timmerman van beroep, wonende binnen deze gemeente, verlost heeft van een gezond voldragen kind, van het vrouwlijke geslacht van gewoone grootte en zwaarte.*

Dat die vrouw, vóór dien tijd, zoo door de vroedvrouw dezer gemeente, als door den vroedmeester van Merxplas, *van vijf doode kinderen verlost was. zoodat, door die ongelukkige en elkander opvolgende toevallen, het algemeen gevoelen van het publiek ten haren opzigte was, dat zij, door hare ligehaamsgestalte, in de onmogelijkheid was een levend kind ter wereld te brengen.*

Eindelijk heeft zij op raad van eenige aanzienlijke lieden dezer gemeente, die belang in haar stelden, zich aan de zorg van bovengemelde

Heer BAETINGS *toevertrouwd, die, bijgestaan door zijnen zoon, ten algemeenen genoegen der inwoners, zijnen zoo wel verdienden roem, gehandhaafd en zijne ervaring in de kunst bewezen heeft, in getuigenis waarvan hij heeft geteekend*

Gedaan te Hoogstraten den 30 Julij 1811.

(*was get.*) *de Maire*, BRUYNINCKX.

Ter legalisatie der handteekening van den Heer BRUYNINCKX, Maire der gemeente ***Hoogstraten.***

Turnhout, den 2 September 1811.

(*was get.*) *de onderprefect* MESMAEKERS.

Om te bewijzen, dat de schaambeensdoorsnijding nog onderscheidene malen en met goed gevolg verrigt wordt, deel ik hier mede een *EXTRACT uit het Journal des Bouches du Rhin No. 1, Zaturdag, 4 Januarij 1812.*

» *Burgharen den 4 December 1811.*

» Nadat het den beroemden van Woensel heel- » en vroedmeester te *Wijchem*, even als de heer » Johannes van Munster, heel- en vroedmeester » der stad *Nijmegen* gebleken was, dat het onmoge- » lijk was, de persoon van Anna Maria Schreeven » wonende binnen deze gemeente, het zij met de » hand, of met instrumenten te verlossen, is heden » de schaambeensdoorsnijding (*sectio symphisis* » *ossium pubis*) door den gezegden heer van Mun- » ster, bijgestaan door de heer van Woensel, met » zulk een goed gevolg verrigt, dat zij, na weinige » minuten, van de geboorte van eenen gezonden en » welgevormden zoon gevolgd werd, die heden, » zijnde de dertiende dag na de operatie, zich even » als de moeder, vrij wel bevindt.

» De gezegde Anna Maria Schreeven, was 21 » jaren oud, zij had eene korte en in eengedrongene » gestalte, en bevond zich voor den eersten maal » zwanger.

» Het is de negende maal dat de gezegde operatie » door den heer van Munster, op onderscheidene » personen met het beste gevolg volbragt is.»

BESCHRIJVING VAN HET VERWIJDEREND WERKTUIG.

Dit instrument is uit staal vervaardigd, het heeft eene lengte van 8 duim, op eene breedte van 1 duim 3 streep, het bovenste gedeelte is veerkrachtig, in het midden is eene schroef, die door de twee armen van het instrument heen gaat, om de beide zamengevoegde einden van elkander te verwijderen, op een duim afstand van het einde van het instrument is een pal, om te beletten, dat het verder dan de dikte van het schaambeen na binnen gaat, ten einde geene onheilen te veroorzaken, de pal is een halve duim en het gedeelte van de pal tot aan het verwijderingspunt een duim breed.

WIJZE OM ER ZICH VAN TE BEDIENEN.

Nadat de doorsnijding der schaambeenderen gedaan is, en die beenderen zich niet genoeg verwijderen, om de verlossing te volbrengen, of indien het gebeurt, dat zij, bij het doorsnijden van het kraakbeen, zich niet van elkander scheiden, dan neemt men het instrument, waarvan de einden digt bijeen gebragt zijn, en men plaatst het voorzigtig tusschen de schaambeenderen, doet het door eenen bekwa-

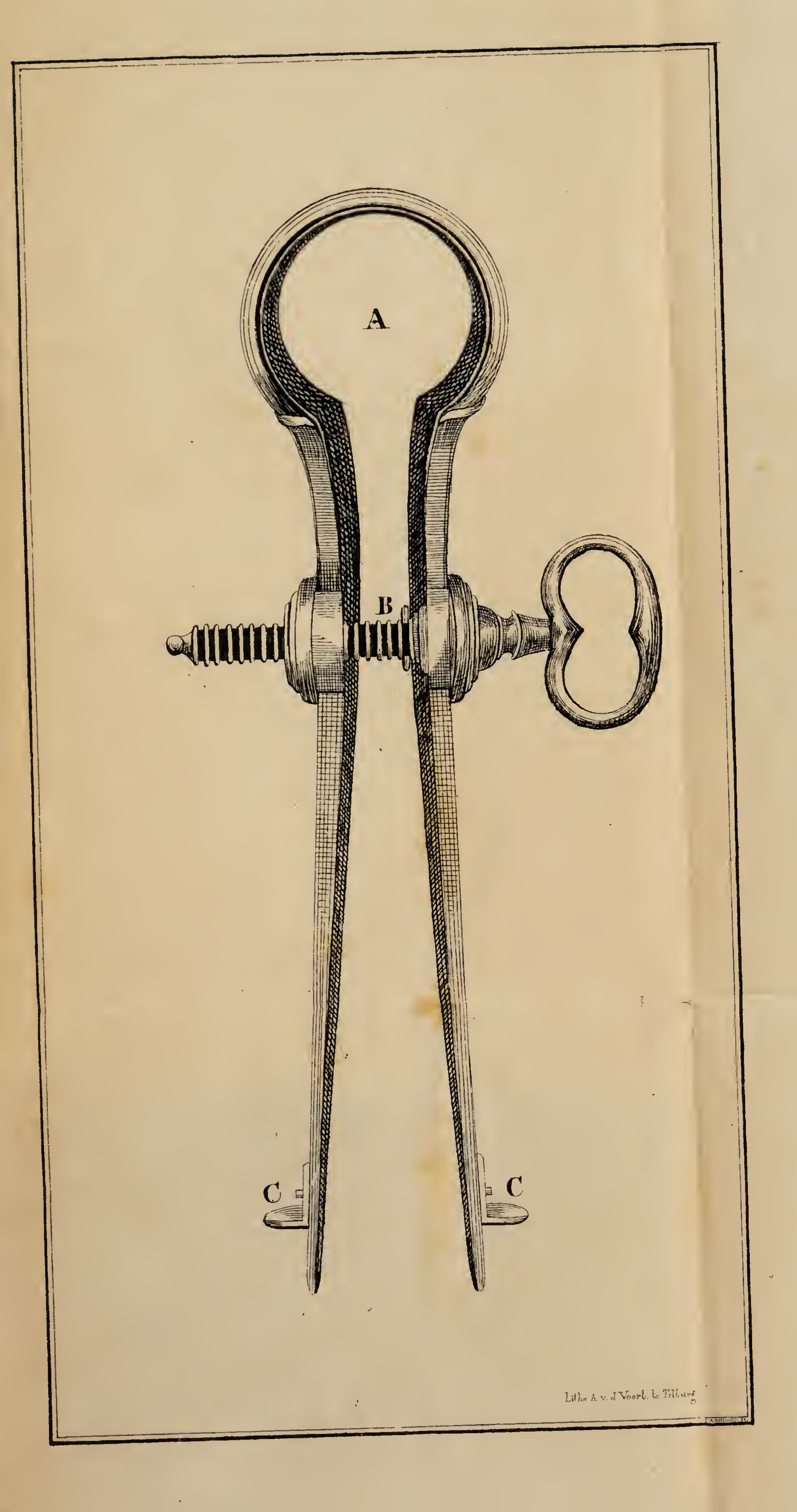
men helper regt houden, en goed ondersteunen, omdat de schaambeenderen niet meer onbeweeglijk zijn, dan draait de Operateur het instrument door middel van de schroef eene streep vaneen, daarna beproeft hij, om met de tang het kind te vatten, indien zich het hoofd voordoet; mislukt dit, dan draait men weder eene linie wijder, om het nogmaals met de tang te beproeven, zoo doende gaat men gestadig voort, tot dat men de tang zal kunnen gebruiken, om het kind ter wereld te brengen, op deze wijze zal men nimmer de diameter grooter maken, dan men noodig heeft, waardoor de meeste ongelukkige gevolgen worden voorgekomen.

UITLEGGING DER PLAAT.

A. Het veerkrachtig gedeelte.

B. De schroef om het instrument te verwijderen, en te sluiten.

C. De pallen.

A
B
C
C
Lith. A. v. d. Voort, te Tilburg

